

Johan van den Berk

Airpots steeds populairder in boomkwekerij

Vroege uitloop door zachte winters gecompenseerd door langer leverseizoen in zomer

Het aanplantseizoen wordt sinds een aantal jaren steeds langer. Johan van den Berk van Van den Berk Boomkwekerijen licht dit fenomeen toe aan de hand van de praktijk. Hoe plant je grote bomen in de zomer?

Auteur: Karlijn Raats

Het leverseizoen is korter geworden door de verandering van het klimaat, zo stelt Johan van den Berk. Hij legt uit: 'Vroeger werden bomen bij wijze van spreken gerooid tot aan de eerste weken van mei. Tegenwoordig zijn de winters zachter. Soms zijn er zelfs in februari al lentetemperaturen van 20 graden Celsius, waardoor bomen veel eerder uitlopen. Hierdoor is het leverseizoen met een maand verkort ten

opzichte van pakweg twintig jaar geleden.' Vandaar de wens om het leverseizoen te verlengen. Dit blijkt mogelijk met de airpot, die eind jaren negentig al geïntroduceerd werd, maar de afgelopen jaren sterk aan populariteit wint op boomkwekerijen.

Grotere en beter ontwikkelde kluit

Het leverseizoen werd al verlengd door het kweken in pot, maar de airpot biedt een bijzondere meerwaarde: 'Het grootste verschil is dat je met een airpot de kluit zo groot kunt maken als je wilt, terwijl een gewone pot een doorsnede heeft van maximaal 1,40 m.' Het grote voordeel van de airpot is dat de kluit geen draaiwortels krijgt, zoals in een gewone pot wel het geval is. 'De buitenkant van een airpot lijkt op een eierdoos', zo schetst Van den Berk. 'In elke uitstekende punt zit een gaatje waar lucht doorheen kan; daar is de naam airpot op gebaseerd. Hierdoor groeien de wortels goed en verspreiden ze zich over de wand van de pot.

Er ontstaat een fijnmazig wortelgestel, dat een grote rol speelt bij het aanslaan van de boom na aanplant. In een airpot neemt het fijne haarwortelvolumen toe met 30 tot 40 procent; dat gebeurt binnen drie tot vier maanden.'

Betere bovengrondse groei

Ook de kroonontwikkeling en diktegroei zijn bovengemiddeld goed bij bomen in airpot. 'Nog beter dan bij bomen in de volle grond', verzekert Van den Berk. 'Door de bovengemiddelde toename van de haarwortels groeit de boom bovengronds extra stevig. Ook kan er bij het gebruik van een airpot beter gestuurd worden op water en bemesting. Dat vraagt specifieke zorg en aandacht, gebaseerd op de kluitgrootte. Want kweken in airpot moet je wel in de vingers krijgen, zeker in het begin. Afhankelijk van het weer moeten de bomen meerdere keren per dag water toegediend krijgen, zodat de kluit vochtig blijft en niet uitdroogt.'

Olympische Spelen

Bomen die in airpot gekweekt zijn, zijn uiteraard duurder dan bomen die in maart direct uit de volle grond worden geleverd. Vandaar dat dit vooral gedaan wordt voor bijzondere projecten buiten het kluitenseizoen om, waarbij de extra kweekkosten vaak een schijntje zijn van de totale projectkosten. Het begon bij Van den Berk Boomkwekerijen in 2012 met het kweken van 6000 bomen in airpot voor de Olympische Spelen in Londen, op advies van de landschapsarchitecten van het project. De bomen in de volle grond werden anderhalf jaar van tevoren speciaal geselecteerd en in maart op de grond gezet en stevig verankerd. Hierna werden airpots met goede grond en voeding rond de bomen geplaatst. 'Het doel was om een gezonde en robuuste wortelstructuur te ontwikkelen rond de bestaande kluit', verklaart Van den Berk. 'Een compacte kluit was essentieel, zowel vanwege het moment van de aanplant als de omstandigheden. De bomen moesten op een specifiek moment worden geplant om in de juiste groeifase te zijn tijdens de Spelen; het moest precies passen binnen de strakke planning van het olympische project. De omstandigheden rond de Olympische locaties waren uitdagend, met veel verharding en soms een minder goede bodemkwaliteit. Maar de in airpot gekweekte bomen waren goed bestand tegen de verplantingsstress en konden zich sneller aanpassen aan de uitdagende groeiomstandigheden.'

Bijzondere projecten

Als je de kwaliteit wilt kunnen waarborgen, zit er een grens aan de periode dat je in airpot kunt kweken. Die loopt van maart tot eind augustus, begin september. Daarna wordt de in airpot gekweekte boom losgekoppeld van de bewatering voor uitlevering. Voor nóg meer wortelvorming kun je een boom ook langer in airpot laten staan. Let op: als je in de zomermaanden wilt leveren, bijvoorbeeld in juni, moet je rekening houden met een voorbereidende kweek in airpot van één jaar en drie maanden.

'Afgezien van het leveringsmoment is de kweekperiode in airpot oneindig', aldus Van den Berk. 'Langjarige kweek in airpot is effectief, mits je de kluit telkens groter laat worden, met name voor speciale projecten.' Hij geeft als voorbeeld de Trudotoren, een woontoren in Eindhoven. Daarvoor werden de bomen twee jaar van tevoren in airpot gezet, zodat

Je kunt een airpotkluit zo groot maken als je wilt.

'Het fijne haarwortelvolumen neemt toe met 30 tot 40 procent'

het aanplantmoment precies binnen de planning van de bouw paste. Van den Berk: 'Bij een bouwplanning mag je niet misgokken. Daarom moeten de bomen constant paraat staan om geplant te kunnen worden.' Een actueel project

is de woontoren Wonderwoods in Utrecht, waarvoor eveneens bomen in airpot zijn gekweekt. Een deel daarvan is al uitgeleverd. Een project kan ook bijzonder zijn als er sprake is van moeilijke bereikbaarheid, zoals op daken

Het olympisch dorp in Londen

‘Bij een bouwplanning mag je niet misgokken. Daarom moeten de bomen constant paraat staan’

van parkeergarages, of van uitdagende groeiplaatsen, zoals sleuven in betonverharding. ‘In airpot kun je kluiten op maat kweken: platte kluiten, vierkante kluiten of brede ovale kluiten. Zo kunnen de bomen op lastige plekken overleven.’

Transport en nazorg

De risico's bij transport aan het begin van september vallen mee. De bast zit dan al vaster aan de boom dan in het vroege voorjaar, wanneer de sapstroom op gang komt. Om de bomen goed te laten aanslaan, is het wel van belang dat de buitentemperatuur tijdens lang transport niet buitensporig hoog is, bijvoorbeeld boven 30 graden Celsius. Van den Berk adviseert dan te wachten met transport tot het wat is afgekoeld.

‘De mensen die de bomen in ontvangst nemen, moeten over de juiste kennis beschikken voor goede nazorg. Als er begin september wordt geleverd, is het vooral in droge periodes zaak dat de in airpot gekweekte bomen direct van de vrachtwagen gelost en correct verwerkt worden, inclusief stevige verankering. Vooral bij grote bomen, die fors verdampen, is het cruciaal dat ze – via een druppelleiding of handmatig – direct op de dag van aanplant bewaterd worden. Daarna moeten ze dagelijks water krijgen, totdat het blad in oktober begint te verkleuren. Stevige verankering, bij een grote boom zowel onder- als bovengronds, zorgt ervoor dat de boom niet gaat bewegen en dat de wateropname niet verstoord raakt.’ Het voordeel van een airpot is dat de kluit plat is, waardoor de boom stabiel staat dan met een gangbare kluit.

Kokoskluit als lastminute-oplossing

Ook van kokoskluiten wordt vaak gebruikgemaakt, al is dit een lastminute-oplossing. ‘Als begin april bekend wordt dat een project uitloopt, worden de bomen in een kokoskluit gezet. Ze groeien dan niet veel meer. Het groeiverschil is na een jaar niet meer noemenswaardig, maar zo kunnen ze wel in juni en de hele zomer door geleverd worden. Dit is een voordeel ten opzichte van airpots, waartoe al in het begin van het voorjaar besloten moet worden. Een boom moet namelijk een seizoen in airpot staan om in de zomer erop geleverd te kunnen worden. Bij bomen in kokoskluit is wel een extra handeling nodig bij aanplant: het losknippen en omlaagvouwen van de kokos, omdat de boom anders aan de zijkant te weinig water kan opnemen.’

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!